

POSTA MUNDI 世

Numero 37, Marto 2022

Jurnal Inter IAL: Esperanto, Ido, Interlingua, Interlingue-Occidental,
Latino sine flexione, Neolatino, Populido

Enhavo

[posta_Mundi] Fraz Nº37	2
Praefatione , Victore Leve (Latino sine flexione)	4
Le Voy , Partaka (Populido)	5
La venĝo, estas la revolucio , Victore Leve (Esperanto)	6
La paper-folio di la fantomo , Thomas Schmidt (Ido)	8
Bozz , Herder Sa (Ido)	10
Perfumo exotic , Gonçalo Neves (Interlingua)	13
La Kapro , Partaka (Ido)	14
Gulielmo del molino (I) , H. Littlewood (Neolatino)	15
Li Balansuore , Dorlota Burdon (Interlingue-Occidental)	18

[posta_Mundi] Fraz Nº37

ARIEL Le Tere es un grande vilaje, et cata homine es su vilajane.

Ekumenski Erda e grandi dorf, i omni human e sui inhabiter.

Esperanto La Tero estas granda vilaĝo, kaj ĉiu homo estas ĝia vilaĝano.

Euralinga La teru e mega dorfu, i om-nálu e hua dorfánu.

Ferdensi Li Tero es en magni vilagio, e singli homno es sui vilagiensio.

Globasa Dunya sen day deha, ji moy in-san sen tosu dehayen.

Idiom Neutral Ter es vilaj grand, e omni hom es sie vilajan.

Ido La Tero esas granda vilajo, e singla homo esas lua vilajano.

Interlingua Le Terra es un grande vil-lage, e cata esser human es un ha-bitante de illo.

Interlingue-Occidental Li Terra es un grand village, e chascun hom es un villagane de it.

Kotavaon Tawava tir gijafa wida isen kottel tir inaf widaeyik.

Kwasari Geo iso selo ya minden olman ini irgen imbi.

Latino sine flexione Terra es magno vico, et omne homine es vicano de illo.

Lingua Franca Nova La Tera es un vil-eta grande, e cada umane es un viletan de lo.

Lingwa de planeta Arda es gran vilaja, e kada jen es suy vilajer.

Lugamun Bumi i xi selo gran, e kada jen i xi jen selo it.

Masa Tang Ang mua bi falu tum, un orang moi bi keng wonung nang i.

Mondlango/Ulango La tero esan un biga vilajo, ay ciu humo esan jia vi-lajano.

Nov-Esperanto La Tero estas granda vilajo, ey cha homo estas jia vila-jano.

Novial Li Tere es grandi vilaje, e singli home es lun vilajane.

Omnial Le monde es un grande vilage et omni antrope es ital habitante.

Pandunia dunia sa dai chun, e pan jen sa li chun jen.	Sambahsa Id Ardh est uno mier village, ed cada mensc est oin idsen villagers.
Paraglot El Ter stem granda pag, ac omna humano stem loa pagian.	Sibelingua Tera es un granda vilaje, e kada home es ituya vilajane.
Populido Le Ter es grandi vilaje, e singli hom es lui vilajan.	toki ma ma ali li naka suli. jan ali li jan pi naka ni.
Proyo Tera es un vilajo grandi, ed kada homo es lon vilajonik.	Volapük Taled binon vilag gretik, e men alik binon vilagan ona.
Rapidlingue Le tere es un gran vilaje, e le singel home es su vilajane.	Zaloda Zamin esi aldea gadol, dan elke manusa esi aldeawan ia.

Praefatione, Victore Leve (Latino sine flexione)

Salve lectores!

Me gaude presenta ad vos trigesimo-septimo numero de nostro publicatione. Es occasione magis speciale pro plure rationes. Primo, es anniversario duplo: diurnale habe decem-uno anno et foro de discussione habe decem-sex! Videre que projecto vive es incredibile. Inde, ce numero signa renovatione de identitate graphico; ne elige novo cooperto et vos i reperi alio mutationes dum vos lege.

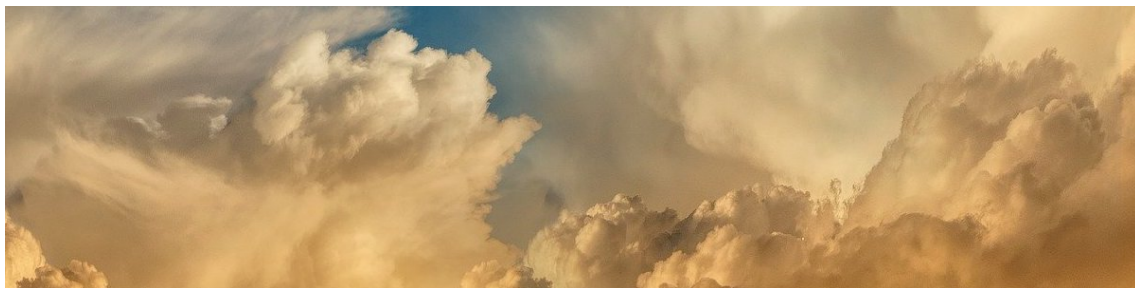
Me nunc vole excita vostro attentione circa contento, Partaka continua proponere nos suo traductione de "Le Vaganto" in Populido, Thomas Schmidt, Herder Sa et Partaka de novo praesenta textus in Ido; Dorlota Burdon jam scribe historia in Occidental, Gonçalo Neves jam traduce poema de Charles Baudelaire in Interlingua, me propone textu de Louise Michel in Esperanto et in fine nos include articulo historico in Neolatino.

Me spera que vos frue ut semper!

Victor Leve

<victore-leve@protonmail.ch>

Le Voy, Partaka (Populido)

FEMA e sui filio habitay mezei del kolinar; ilci esay elui unti ed unik filio. L'infanto mortay den febre, dum ke le mediko esay sorgant il. Le matra, destruktat dal cagren, klamay al mediko:

"Diceu a me! Diceu a me! Ko es to, ko diminutay lui vigor e tacigay lui kanson?"

E le mediko responday:

"To esay le febre."

E le matra kestionay:

"Ko es le febre?"

Ed iter le mediko responday:

"Me no pov explike lo a tu. Ol es koz infinitei mikri, kel vizite nosi korp, e kel nos no pove vide per nosi homal okuls."

Posei, le mediko foriray, ed el duray repete por su:

"Koz infinitei mikri, kel nos no pove vide per nosi homal okuls."

Posdimezei, le sacerdote arivay por konsolasie el. Ed el ploray e klamay:

"Ho! Pro ko me perday mei filio, mei unik filio, mei unti filio?"

E le sacerdote responday:

"Filia mei: to es le vol de Deu."

"Ko es Deu ed u es Deu?", le fema kestionay. "Me vol vide Deu e lacere mei pektor avan Lu, e ke le sange den mei kordie atingeu Lui pede's. Diceu a me u me pove trove Lu!"

"Deu es infinitei gran", le sacerdote responday; "Lu no pov ese vidat per nosi homal okuls."

E le fema klamay:

"Lo infinitei mikri ociday mei filio per le vol de lo infinitei gran! Diceu a me! Ko nos es?"

Lorei, eniray le matra del fema kun le sepulte-tuk por le mortint infanto, ed el auday le parols del sacerdote e le plor de sui filia. El depozay le sepulte-tuk, prenay permanuei un manue de sui filia e dicay ad el:

"Filia mei: nos ips es lo infinitei mikri e lo infinitei gran, e nos es le voy interambei."

ek "Le Vaganto" da Khalil Jibran

La venĝo, estas la revolucio,

Victore Leve (Esperanto)

BEDAŬRINDE, ŝajnas al mi neeble, ke io postvivu de ni post la morto, same kiel de la flamo, kiam la kandelo estas estingita; kaj se la parto, kiu pensas, povas malaperi, iom post iom, kiam la loboj de la cerbo estas forigitaj, unu post la alia, estas sendube, ke la morto, per krado de la cerbo, estingas la penson.

Tamen se ekzistus eterneco, kiel la immenseco antaŭ kaj post ni, kaj la pensanta parto iras en la nekonatajn kurentojn de elektro, kaj iĝas ensorbata kune kun la elementoj de la korpo reveno al la materiaj elementoj, ĝi ne estus miraklo. Videbla aŭ nevidebla, ĝi estus nur naturo denove, kaj mi ofte demandis min, kial ni imagas, ke ĉi tiu elektro, senkonscia aŭ ne, irante al nevideblaj fanduĵoj, pruvus Dion pli ol la naskiĝon de la organismoj kiuj svarmas sur la tero.

Bedaŭrinde, la penso kaŝita de la cerbo ne povas vivi, kiam tio, kio ĝin produktis, ne plu ekzistas.

La venĝo estas la Revolucio, semante liberecon kaj pacon sur la tuta tero.

Kiam ĉio kreskas, vi devas partopreni

unu aŭ alia flanko, amasiĝi en la sulkon kun via kasto aŭ forskui la absurdajn kastajn limojn kaj preni vian lokon en la suno kun la leviĝanta homa paŝo.

Ni vidis, oni diras, ĉe la enterigo de Vallès, kortuŝitan homamason, sur kiu flosis la nigraj kaj ruĝaj standardoj.

Ĉu ĉi tio estas la tuta revolucia armeo? Ĉu ĉi tio estas la avangardo? Ĝi estas apenaŭ bataliono.

Kiam venos la tempo, antaŭenigita de ferocaj kaj stultaj registaroj, ĝi ne estos bulvardo, sed la tuta tero, kiu tremas sub la marŝo de la homaro.

Intertempe, ju pli larĝa la sangorivero, kiu fluas el la eŝafodo, kie ili murdas nian popolon, des pli superfluos la malliberejoj, des pli granda estos la mizero, des pli pezaj fariĝos la tiranioj kaj des pli baldaŭ venos la horo, des pli multaj estos la batalantoj.

Kiom da indignuloj estos ĉe ni, junuloj, kiam la ruĝaj kaj nigraj standardoj svingos en la vento de kolero!

Kia ondo, miaj amikoj, kiam ĉio venas ĉirkaŭ la malnova vrako.

Kiel ili obeos, la malgrandaj junuloj,

La venĝo, estas la revolucio, Victore Leve (Esperanto)

kiuj pretendas esti studentoj kaj kiuj limigas sian landon al la koto de Sedan!

Ni volas, ni, por ĉiuj popoloj de la mondo, la venĝon de la tuta Sedan, kie despotoj kaj malsaĝuloj trenis la homaron.

La ruĝa standardo, kiu ĉiam estis tiu de libereco, timigas la ekzekutistojn, tiel kolorigita estas kun nia sango.

La sango-krepa nigra flago de tiuj, kiuj volas vivi laborante, aŭ morti per batalado, timigas tiujn, kiuj volas vivi per laboro de aliaj.

Ho! Flosu super ni, nigraj kaj ruĝaj standardoj; flosu sur nia funebro kaj sur nia espero en la leviĝanta tagiĝo!

Traduko de teksto de Louise Michel
per Victore Leve

La paper-folio di la fantomo, Thomas Schmidt (Ido)

Fantomo en la tombeyo,
Nun kurez e celez tu!
O adherez lu,
al latero dil diablo.
Fantomo en la tombeyo,
La horloji sonigos,
Obliviata anmi,
Extingita dal tempo.

Ne oubliez me!, Ariel Winter

ME jus jadis en mea lito e sonjis pri plajo. La suno briliis e portante binio me juis la belega panoramo. Me regardis la blua maro e sentis la varmeso di la suno. Me jus deziris komandar nova suko, ma subite me audis frapado che mea fenestro.

Me regardis mea horlojo. Ja esis deke-un kloki e duimo en la vespero! Me kuris rapide vers la fenestro ed apertis ol. Ibe stacis mea amiki! Me ja esperabis ke li obliviabes la tota stulta ideo, ma nun esos tro tarda e me ne havis exkuzo. Mea maxim bona amikino Birgit klamis: "Venez Sabrina, ni vartas!"

Mea amiki e me volis hodie irar a la tombeyo exakte ye nokto-mezo. E nun

li vere venis por querar me. Me ne povis refuzar, nam la tota afero esis ideo da Birgit. Ni ja konocas l'una l'altra depos la infant-gardeno. Birgit ja evis 11 yari e me erste 10 yari. Birgit havis la fola ideo ke ni konjuras fantomo en la tombeyo ye mezo-nokto. El lektis pri to en libro pri magio. E nun Birgit esis tre kurioza ka to vere esas posibla. Me ne vere kredis ke to povas funcionar, ma Birgit esis tre optimista.

Portante posh-lampeti en nia manui ni ekiris e marchis a la tombeyo. Sur la voyo me nur poke babilis. Ni esis nervoza e certe kelke fatigita. Nur Birgit esis kalma e jokis.

Kelka minuti ante mezo-nokto ni atingis nia skopo e ni acendis nia kandeli, quin ni kunportis al tombeyo. E vere ye mezo-nokto stranja nebulo aparis. Me pavoreskis ed observis kun apertita boko quale formacesis de la nebulo fantomatra figuro. Lu esis granda e diafana. La fantomo aspektis quale olda viro e kande il fixe regardis ni, me preske urinifis en mea kalsoneto pro timo. Anke mea amikini timis, Sara mem kriis

La paper-folio di la fantomo, Thomas Schmidt (Ido)

laute, nur Birgit restis kalma e sua okuli brillis pro entuziasmo. El esas vere kurajoza. Me sempre admiris el pro to. Me ipsa esas kelke pavorema.

Birgit preiris vers la fantomo. El dicis: "Saluto, tre estimata sioro! Ka vu havas mesajo por ni?" La fantomatra oldulo laute ridis e dicis en basa e sonora voco: "Yes, puerini. Prenez la paper-folii!"

Il pasigis a ni omna vakua paper-folio. Kande il iris vers me, ca-foye, me vere kelke urinifis en mea kalsoneto. Me ne povis evitar to kande me mustis REGARDAR lua vakua e mortinta okuli. Adminime esis nokto e nulu vidis to. Kande omnu havis paper-folio, la fantomo dicis a ni: "Puerini, morgue vi vidos sur ca paper-folio ta persono en via familio, qua mortos ca-nokte." Ridante en abomininda maniero il desaparitis...

Subite me vekis kriante en mea lito. Mea nokto-kamizo esis humida pro sudoro. Quala stranja sonjo! Me vere ne darfas REGARDAR la televiziono-serio "Dark" che Netflix ante dormeskar. Nun me mustis hastar pro la skolo! Ha-

stoze me enswichis la lumo. E lore me ne povis kredar quon me vidis. Sur mea nokto-tablo jacis blanka paper-folio! Ol exakte aspektis quale la paper-folio quan la fantomo donis a me en la koshmaro. Quik me REGARDIS la paper-folio. On povas klare vidar la vizajo di mea onklulo Konrad. Me esis konsternita. To ne povis esar vera!

Me ja volis livar mea chambro, kande me vidis mea rozea kalsoneto jacante sur la kalorizilo. Semblis a me ke me lavabis ol hiero pos mea retroveno de la tombeyo. Ka to signifikus ke to ne esis koshmaro?

Me kuris a la lojo-chambro. Ibe sidis an la tablo mea matro kun trista vizajo. Me questionis el quo eventis. Havante lakrimi an la okuli mea matro respondis ke mea onklulo Konrad mortis, tote ne-expektite, dum la lasta nokto. Me kriis laute e ne cesis plorar dum plu kam un horo til ke la mediko donis a me injektajo por kalmigar me. Adminime me ne mustis irar a la skolo ye ca dio.

Bozz, Herder Sa (Ido)

Bozz sidis sur benko dil verandeto e foliumis revuo en qua il lektabis anonco, qua ja de du jorni, insysteme, martelagis lua memoro.

“TREZORO-SERCHO”

Nova elektrala serchilo (baterio inkluzita) po nur 240\$.

Oro! arjento! monet-peci, trezori! var-tas vu ye tereno, plajo o monto.

Chipa! Efikiva! Moderna!

Komendez che...ec., ec.”

Ilustruri montris fera utensilo, simil a kurta pesko-bastono, kun mikra skreno lumizita.

Il decidis komendar l'instrumento.

Ma, quon dicos Rebeka? lua spozino sempre agacanta, iritita...

Bozz habitis proxim la maro, en domo modesta, quan il heredabis de sua patro.

Matine, il esis peskero. Il peskis per sua batelo kun sua kompano Bubi.

Vespere, il esis agro-kultivisto, plugis agro ube il kultivis plantacerio di arakidi e sorgis edukado di hani, e mantenis frukt-arboreyo, to quo kompletigis lua magra revenui.

Rebeka ne cesis reprimandar lu, plendar, maledikar, lamentar — per litanio te-

div e fatigiva. El kulpigis Bozz pro lia vivo modesta e ne toleris vidar lu repozar, fumar pipo od askoltar radio, mem pos la laboro vesperala.

Sarkasmema, sardonika, el bitre mokis lu.

— Ka tu nun strikas, ociero?

En la vilajo on ne plus simpatiis lu, de kande lua amiko Bubi mortis sur la batelo, lor peskado. Bozz konstatabis ke lua amiko subisis fulminanta kordio-atako, ed esis mortinta. Bozz kushabis lu sur la fundo dil batelo, kovrabis lu per kanvaso e durabis peskar.

— Il esis mortinta — il justifikabis — Quon me devus facar? Esis multa fishi en la maro. Kad abandonar li?

— KOMPRENEZ, il esis mortinta! Il esis mortinta!

Ne-utile.

Malgre la opozi di sua spozino, Bozz komendis, poste, la serchilo magiala, e ne-paciente vartis olua arivo, qua tandem eventis pos du semani.

Frenezioze il lektis l'instrukcioni ed adkuris la plajo por probar l'instrumento. Ica esis elektrala bastono kun plura kontrol-butoni, lumeti pulsanta e milda zumado. Pos un horo, il deceptes.

Vice trezoro enterigita da pirati, la magiala bastono revelis nur du o tri monet-peci sen-valora.

To meritis nov insulti e mokaji da Rebeka.

— Folulo, idioto, desfortunozo, prodigemacho. Tu fole disipas nia poka sparaji!

Ma Bozz gradope diminutis l'agrokultivado dil arakidi e febratre komencis parkurar la tereni di sua proprietajo. Sub suno sen-kompata dil somero, il insistis, e ne cesis manuagar la feala bastoneto.

Pos kelka semani, preske monato — yes, esas ne-kredebla — miraklo eventis.

Ye certa instanto, la bastono magiala komencis emisar duranta siflado, olua skreno cintilifis sencese.

Bozz fremisis.

Il falis sur sua genui, pose stacis ed iris querar hauo ed spado, e komencis furioze exkavar.

Pos mi-horo, la spado frapis metala-tra objekto, e fera kofro revelesis.

Bozz spade frapis la kovrilo rustizit, ol-qua quik frakasesis e revelis kofro beanta.

Bozz extazis.

Interne di la kofro videsis granda quanto de richaji — ora kateni, monet-peci, lingoti, fingro-ringi, centi de ora ed argenta monet-peci.

— Deo existas! Deo existas! — il klamis, kun la brakii elevata al cieli. Ed il ridegis, ploris, ululis, sentis su mortar.

Il kuris querar sua spozino en la koqueto.

— Regardez, Rebeka, regardez. La trezoro existas. Ni esas richa.

La spozino lansis regardo desfidema adsur la trovajo.

— Esas forsan pakotilii, sen-valora brokantaji... — el dicis.

Bozz iraceskis e, frenezioza, folatra, duris spadagar tra la tereno. — Esas forsan altra trezoro...

Ma il nulo trovis.

La novajo divulgosis tra la vilajo.

Homi venis regardar la kofro, salutar la nova richulo. — Quala fortune, Bozz! Quala fortune!

Ad-venis anke autoritatozi, la konsilantaro municipala, la municpestro e mem judiciisto.

Anke experti dil chef-urbo kunvokesis por explorar la richega trovajo. — Esas trezoro, sen-dubite, li afirmis. — E tre valoroza.

Bozz esis, do, richulo.

Il donacis ad altra amiko sua batelo, nun ne-necesa. Il profunde reformigis sua domo (pose me konstruktigos altra, il dicis) konstruktigis balno-baseno sur la agro dil arakidi, aquiris du veturi, e plusa nov objekti.

Balde venis vizite nov ed ancien amiki.

Ha! Bozz, ni esis kolegi che skolo. Ka tu ne memoras? E li forte embracis Bozz e sonore frapis lua dorso.

Multa mizeriozi, mendikanti, friponi, ne-konocati frapis lua pordo. Omni venis suplikar kompato, mendikar prestaji, postular donacaji.

Ed anke parenti, multa parenti, proxim e precipue fora e ne-konocata, venis naracar lia trubli, plendar pri lia maladesi e konsequanta sufri ed spensi.

E plura altri. Vendisti, banko-direktanti, notarii, piktur-artisti, aferisti...

Uli venis nur demandar informi pri la bastona serchilo magiala, questionar pri indiki e sugestis relate lokizo di posibla trezoro.

Ma la maxim granda parto venis atraktita da e por pekuniala interesi ed interesi.

Bozz preske supresabis la vorto "no" de sua dictionario mentala. Il abundante donis, prestis, spensis.

On multe homajis lu.

On donis lua nomo ad strado dil vi-

lajo. On salutis lu per diskursi, medalii e diplomi. Ulu sugestis mem erektar lua statuo en placo publika.

Rebeka divenis altra muliero.

El nun ne plus esis sklavo dil koqu-eyo, ma havis plura servanti, frequentis beleso-saloni, larje spensis pri richa vestrato, chera juveli, ofris splendida teopartii por granda nombro de amikini.

Ed el cesis reprimandar Bozz.

Partii e festini multeskis en la ampla verandi e gardeni, quin Bozz konstruktabis. Pletoro de amiki, admiranti e mem simpla konocati venis abunde manjar, drinkar e kantar.

La kansoni joyoza plenigis la nokti. La vivo divenabis partio permananta.

E tale, tri yari pasis.

Ne esas richeso o richajo kapabla rezistar l'atako persistanta da prodigacho.

Pro la ecesiva spensi e disipado, la richeso di Bozz gradope diminutis, til ke restis nur kelka debi.

Quo maxim profunde atingis la richeso di Bozz esis la eroroz, absurda, ruiniva mi-kolokaji di kapitali da falsa kapitalisti, la sugestis da agenti sen-pudora e des-honesta, da fincal administranti e financisti sen-skrupula, da mala jeranti sen-konciencia e lia komplici — lokusti avida, qui asaltis lua posedaji ed havaji.

Bozz sentis su falar de piedestalo.

La banko-direktanti divenis sucioza e klozis lia pordi. Amiki e konocati desparis. On propozis nihiligar homaji e ti-

tuli e mem la nomo dil strado chanjesis.

Bozz, mut, sen-pova ed inertia asistis la dekada.

Lua richeso desaparabis.

Rebeka, perplexa, ne povis kredar la krulo. El furieskis, ped-frapis la sulo, ploris, kriis e mem vango-frapis lu.

— Raskalo! Me avertis tu, naiva senkapablo. Quale tu lasis nia richeso vaporeskar? Me departas! Me adias! — el klamis. Ed el kolektis juveli, vestaro ed altra objekti, por irar lojar che amikino en altra vilajo.

Bozz vendis la du veturi restanta, liquidacis aferi pendanta, perdis parto di sua agri, e kovris la balno-baseno per tero.

Lua amiko retrodonabis la batelo a lu, e li nun, kune, quale en la tempo pasinta kun Bubi, ri-venis al peskado... ed al anakidi.

Il divenis ne-konsolacebla. Tempope, lakrimi fluis ek lua okuli.

La magiala serchilo, inertia e ne-utila, jadis obliviata ula-loke. Il ne havis pekunio por komendar nova instrumento.

Nokte, il atence foliumis manuo-libro pri radiestezio, qua, on savas lo, esas metodo praktikala por serchar aquo, minerali ed altra objekti sub tero, per stangi o branchi.

Omnavespere Bozz nun marchadas tra la agro, manuaganta brancho Y-forma, o stango verda, segun la rekomendi dil manuo-libro pri radiestezio.

Il duras serchadar nova trezoro.

Perfumo exotic, Gonçalo Neves (Interlingua)

Quando, le oculos clause, in un calide vespere di autumnno,
lo respira le odor di tu sino calorose,
lo vide extender se ripas joyose
Que le focos de un sol monotone ceca;

Un insula pigre ubi le natura dona
Arbores singular e fructos saporose;
Homines cuje corpore es svelte e vigorose,
E feminas cuje reguardo per su franchitia surprise.

Guidate per tu odor verso placente climates,
lo vide un porto plen de velas e mastes
Ancora toto fatigate per le unda marin,

Durante que le profumo del verde tamarindos,
Que circula in le aere e me infla le nare,
Se misce in mi anima con le canto del marineros.

Poemo da Charles Baudelaire (1821–1867)

La Kapro, Partaka (Ido)

UBE? En solitar areo monta di Asturia (Hispania). Quande? Kande me ne ja adulteskabis. Quale? Yene:

Me esis marchanta sole tra solitara voyeto, kande, subite, trupeto de kapri aparis meze di ol...

Ibe esis nek domo nek homo, do ta kapri certe esis sovaja od, adminime, mi-sovaja...

La voyo esis streta e, pluse, havanta roka muro un-flanke e precipiso altra-flanke... Me do haltis e restis paralizita, nam me komencis vidar korni e danjero omna-loke...

La kapri nule haltis, sed, tote kontree, duris marchar pokope vers la loko, ube me divenabis karno-statuo...

Un de li (ka la maxim kurioza ed audacoza?) avaniris senhezite la ceteri per kelka metri, til ke lu haltis apud mea pedi senmova...

Me regardis adinfre timoze, e lore eventis ulo, quon me ne ja sucesabas obliviar: la kapro leveskis sua gambi avana e pozis li sur mea pektoro, quaze

hundo, ma multe plu delikate ed equilibroze, nam me sentis la kontakto ne nur kom poke pezoza, sed mem kom aparte lejera...

La bestio regardis me, de tre proxime, per sua granda e mielea okuli, dum ke lu duris, che me, gambe-sur-pektore...

Me quik remarkis, ke la kapro esas kaprino, e ke la kaprino esas gravida... Maxim gravida...

Lore, me vidis, ke altra kapro esas proximeskanta, e me pensis ke, forsan, lu esas la kaprulo responsanta pri la gravidesko di mea amikino, e ke il ya povus jaluzeskar ed iraceskar, do me invitis la kaprino abasar de mea pektoro sua rondatra gambi...

E me duris marchar, ma nun sequata dal kapraro e kun la kulo hardigita, por la kazo, ke ulu decidus kornagar me...

La kaprino esis advere belega e dolca. Ho! Kad un plusa nuda belino?

Ka me ne dicabis lo? Omninu audacas pri me, ve!

Ka Partaka? Nula problemo!

Gulielmo del molino (I), H. Littlewood (Neolatino)

La Planura e las Stelas

LO MOLINO, ubi demoravan Gulielmo e suos genitores adoptivos, stava in una valle, qui descendeva ínter boscos de abietes ed altos montes. Supra, monte pos monte se alzava jus que íles salissen ex la zona de los árboles máxime robustos e stessen nudos contra lo cielo. In qualque altore, un longo vilaje griso jaceva como una cicatrice od un panacho de vapore sur lo declive boscoso de una colina; e quando era favoráble lo vento, lo tenue tintinamento de las campanas de l'eclesia cadeva jus l'orela de Gulielmo. Infra, la valle descendeva ancora plu abruptamente, alargando-se in mesmo tempo verso ambos latos; e de una eminencia juxta lo molino on poteva vider suo tuto longore, ed ipse plu lontano ancora, súper una larga planura ubi girava e brillava lo fluvio progressante de urbe ad urbe in suo viaje verso lo mare.

Casualmente jaceva tra ista valle un passaje ducente a un regno vicino, de manera que la ruta, qui secueva lo

curso del fluvio, ben-que quieta e rural, formava una via capitale ínter du societates spléndidas e potentes. Tra tuto l'estivo, coches viajatorios passavan lo molino; e l'altro camino essendo per hasardo multo plu fáçile ad ascender, lo camino era frecuentato precipue de gente andante in iste solo senso; de tutas las carrossas que Gulielmo videva passar, cinque galopavan a basso contra una qui repteva ad alto. Che los pedones isto era multo plu evidente ancora. Tutos los lestos turistas, tutos los colportadores cargatos per merces extranias, tendevan a basso come lo fluvio qui acompañaiva loro andamento.

Ed isto non era tuto; nam quando Gulielmo era ancora infante, una guerra calamitosa se levá súper una grande parte del mundo. Los jurnales eran plenos de batalias perditas e ganiatas, lo suolo resonava sub la marchada de la cavalería, e sovente durante plures dies, e súper milias in rotundo, lo strepito terrente del combate cachava la bona gente de loro labor in agro. De tuto isto, nequó se audiva durante multo tempo in

la valle; ma in fine uno de los comandantes pulsá una armada per marchas hastatas súper lo passaje, e durante tres dias cavalería ed infantería, cannone e carros, tamburo e standartes, fluevan continuamente a basso. Tuto lo jurno l'infante stava devante lo molino spectando loro passada; la marchada rítmica, las facias pálidas, non-rasatas, ed abronzatas circum los óculos, los uniformes descoloratos e las bandieras laceratas, tuto isso lo plenava per un sentimento de fatiga, compassione, e stupore; e tuta la nocte, pos que haveva andato a lito, ile poteva audir lo sono duro de rotas e passos pesantes, lo bruto del grande armamento qui passava inexorabilmente lo molino.

Non se audí jamás lo fato de l'expedición, nam in lo tumulto del tempo charladas non penetravan jus in issa valle remota; ma Gulielmo videva claramente almeno l'uno — que necúno returná. Ubi dunque havevan desapareto tutos? Ubi andavan los turistas e colportadores con merces extranias? ubi tutas las prontas veturas, con servitores sedentes detra? ubi l'aqua del fluvio, corrente sempre a basso e sempre renovata de alto? Ipse lo vento suflava plu sovente a basso tra la valle, portando con se in autumno las folias mortas. Similava una grande conspiración de cosas animatas ed inanimatas; tutas descendevan, veloce e lentamente, e solo ile, semblava, restava come un cepo al lato de la via. Se alegrava per veces remarcar come los pisces tenevan lo capo contra lo corrente. Iles almeno le remanevan fideles, durante que tutos los otros se hastavan a basso, verso lo mundo inconoscito.

Una sera ile demandá al molinatore ubi andava lo fluvio.

"Anda alongo la valle," respondé iste, "e face girar multísimos molinos — sex

vintenas de molinos, se dice, de iqui jus Unterdeck — sin fatigar-se lo meno del mundo. E postisso ile sale sur la planura, ed iriga los vastos campos de grano, e flue (secondo quo on dice) tra multas belas citades ubi demoran reges, chascuno solo in suo grande palacio, con, devante la porta, una sentinela qui anda e viene. E passa sub pontes ornatos per viros pétreos qui, curiosamente subridendo, regardan l'aqua in basso; ed anque viventes se apoyan per los cudros sub lo parapecto por mirar. E postisso flue sempre plu lontano, tra paludes e sablos, jus que cada in fine in mare, ubi se trovan las naves qui aportan ex las Indias papagalos e tabaco. Es vero, quando passa cantando súper nostra sclusa, ha ancora longo viaje a facer, Deo lo benedica!"

"E quo es lo mare?" questioná Gulielmo.

"Lo mare!" criá lo molinero. "Deo nos adjute tutos, es la cosa plu grande que Deo ha facto! Es ibi que tuta l'aqua del mundo flue in un grande laco salino. Ibi jace, plano como mia mano, ed inocente, secondo semblancia, come un in-

Gulielmo del molino (I), H. Littlewood (Neolatino)

fante; ma se dice que quando sufla lo vento, l'aqua se alza in montes plu altos qua los nostros, e glute naves plu grandes qua nostro molino, e face una mugida que on aude ipse in distancia de milias de la costa. In ile natan pisces enormes, quintuplicemente plu grandes qua un tauro, ed anque un velio serpente, tanto longo come nostro fluvio e tanto etoso come lo mundo, barbato come un

viro, e portando sur capo una corona argétea."

Continua in lo próximo número...

Ho facto quatro cambios in lo manuscripto originale, secondo la "Petite Grammaire Néolatine" de Schild: eles salissen → iles salissen, cincue → cinque, Deo nus adjute → Deo nos adjute, in ile → in ele. (Gonçalo Neves)

Traducito de texto de R. L. Stevenson (1850–1894)
per H Littlewood (c. 1947)

Li Balansuore, Dorlota Burdon (Interlingue-Occidental)

Yo nequande volet translocar, ma mi genitores fortiat me. Ili dit que noi besona un plu grand dom e un jardin e que yo va recibir un plu grand chambre. Yes, nu yo have un plu grand chambre, ma yo habita 30 kilometres distant del cité. Mi amicas, mi scola e mi club de volleyball nu es tre lontan! To significa que yo besona un nov scola e un nov club de sport e que yo posse vider mi amicas solmen tre rarmen. Yo odia mi genitores. Adultes es tre egoistic! Ili nequande pensat pri lor infantes e fat decisiones sin questionar nos!

Benque yo ancor havet vacanties, mi humor esset tre mal! Mi amicas esset in li vacanties e yo devet restar in li nov vacui dom pro que noi besona témpor “por etablisser nos ci” — quande mi mamá dit. Mult mersí! Anc in li vicinage yo ha videt til nu solmen old homes o yun familias con tre yun infantes. Omnes regarda a me quam yo vell esser un rar animal. E to es mi vacanties!

Mi patre comprat li dom por un tre modic precie. Certmen pro que noi nu habita al fine del munde! Il explicat a me

e a mi mamá que to es un grand chance por noi, pro que partú li precies por domes es tre alt. Mi mamá nu anc have un plu long via a su labore in li muséo, ma ella tre joyat se pro li nov jardin. Pro que mi genitores nu ambi devet vehicular plu longmen al labor, yo esset frequentmen sol e anc solitari. Mi genitores ja devet laborar denov e yo ancor havet du semanes de vacanties.

In li jardin de nor nov dom hay un balansuore. It sembla me que li anteyan possesores havet litt infantes, ma mi patre save nequó pri ili. Li agentura de imobilies ne dat mult informationes a il e il devet decider rapidmen. E regrettabilmen il acceptat comprar li dom.

Esset un callid die in li estive. Yo sedet in li jardin e leet un libre. It esset un roman de amore por yunes. E it vermen esset un clar die sin un nube in li ciel o vente. Subitmen yo audit un cracant brue. Yo aterret pro que yo hat totmen inplongeate in li munde de mi libre. Quo esset to?

Tande yo videt it! It esset li stult balansuore! It moet se quam si un person

vell balansar, ma yo ne posset vider nequem. To esset vermen strangi! Yo levat me e deposit mi libre ad sur li table in li jardin. Yo eat vers li balansuore, quel ja moet se tre rapidmen e altmen. To ne posset esser li vente! Yo captet li balansuore e it haltat. Pos quelc minutes yo volet retornar vers mi comod stul in li jardin, ma quande yo esset circa 10 metres distant del balansuore, yo audit denov li cracant brue.

Yo eat in li dom e restat ta. Yo narrat li afere pri li balansuore plu tardmen a mi genitores, ma ili dit que to esset certmen solmen li vente. Ili ne credet me quande yo jurat que it ne esset ventosi. To esset tipic por li adultes: Qui crede un puella de 13 annus? Mi propri genitores certmen ne, ili pensat que yo inventet li tot afere, pro que yo esset contra li nov dom.

Post du dies yo subitmen avigilat me in li nocte. It esset post minocte e yo devet ear al closete. Yo esset vermen ancor tre fatigat. Nor balne-chambre es in li duesim etage vis-a-vis li jardin. Yo ja lavat mi manus in li lavuore, quande yo audit denov li cracant brue del balansuore, ma in ti-ci nocte it esset un poc ventosi. Pro to yo esset calm til yo regardat ex li fenestre in li direction del jardin. Mi oculos alargat se quande yo videt un litt puella in un blanc robe sur li balansuore. Ella balansat altmen e circum ella esset un strangi nebul. Subitmen li puella regardat ad-supra a me e fat signe con li manu. To ne posset esser ver. Yo retrocurret in mi chambre por prender mi smartfon por fotografar li puella sur li balansuore. Yo volet prubar a mi genitores que ella esset vermen ta sur li balansuore! Quande yo hat retornat in li balne-chambre, yo videt sur li horloge que it esset post un hora in li nocte. Li puella ja hat desaparit, ma it restat li strangi nebul solmen circum li

balansuore in li jardin.

Durant ti nocte yo ne posset rapidmen indormir denov. Yo ne volet avigilar mi genitores, pro que ili devet laboror in li sequent die e yo esset cert que ili ne vell creder me. Dunc mult questiones tormentat mi mente: Esque noi have un fantom in nor jardin? Qualmen es li relation inter li puella e li balansuore? Reflectant pri ti misteriosi afere yo finalmen indormit.

In li sequent jorne yo esset denov sol. Yo decidet investigar li misteriosi afere. Yo decidet questionar pri li puella e li balansuore in li vicinage. Yo savet que in li dom apu noi habitat un old dama. Yo esset cert, que ella ja habitat ci longmen. Quande yo videt la in li jardin, yo curret vers ella.

"Bon die, yo esset Clara! Yo es un nov vicina!", yo criat afabilmen. Ella aspectet tre old con grisi capilles portant un binócul. Ella havet certmen plu quam ottant annus! Li dama fixmen regardat me. To esset un poc inquietant. Finalmen ella subridet: "Salute, mi bell puella. Yo es Seniora Hartmann. Quante annus tu have, Clara?"

"Yo have deci-tri annus. Yo ha translocat con mi familie a ci in li passat semane", yo explicat. Seniora Hartmann inclinat li cap e respondet: "Yes, tui matre narrat to a me."

"Senior Hartmann, esque vu save, qui habitat in ti dom ante noi? Esque li familie havet un litt puella?", yo volet saver. Subitmen li visage del old fémina obscurat se. Ella rasonat e ne respondet inmediate.

"Yo questiona pro li balansuore, Seniora Hartmann", yo provat explicar mi interesse.

"Yes, mi car puella. To es un trist afere. Li familie Klein havet un filia in li età de quin annus. Claudia amat li balansuore. Ella balansat jorne e nocte.

Li Balansuore, Dorlota Burdon (Interlingue-Occidental)

Un die in li octobre del annu passat, Claudia balansat sol tre altmen. E ella cadet del balansuore. Li povri puella fractet se li nuc e esset ínmediatmen mort", Seniors Hartmen dit e presc plorat.

Yo esset chocat. Yo balbutiat: "Yes, yo ha videt la. Yer post minocte yo esset in li balne-chambre e yo ha videt un blond puella sur li balansuore. E quelcvez li balansuore moet se self. Mi genitores ne crede me! Esque to es li fantom de Claudia?"

Seniors Hartmann circumbrassat me e inclinat li cap. "Yes, Clara. Quelcvez yo ne posse dormir e yo anc ha videt la.

Ella esset tant yun quande el morit. Claudia esset un ravissent infante."

Yo esset plu trist quam terret e anc plorat pro tristesse.

Benque it esset desfacil por me acceptar que un fantom ha aparit in nor jardin. Yo decidet que yo ne va narrar it a mi genitores. Con Seniors Hartmann yo have un nov amica. Noi dividet nu un comun secrete. Mi genitores esset felici que yo ne protestat plu contra li translocation. Yo nequande usa li balansuore. Yo vole que it resta li balansuore de Claudia.

"Veni con me ad sur li balansuore,
E aprende con me volar.
Li munde es bell!"
(Canzon por infantes)